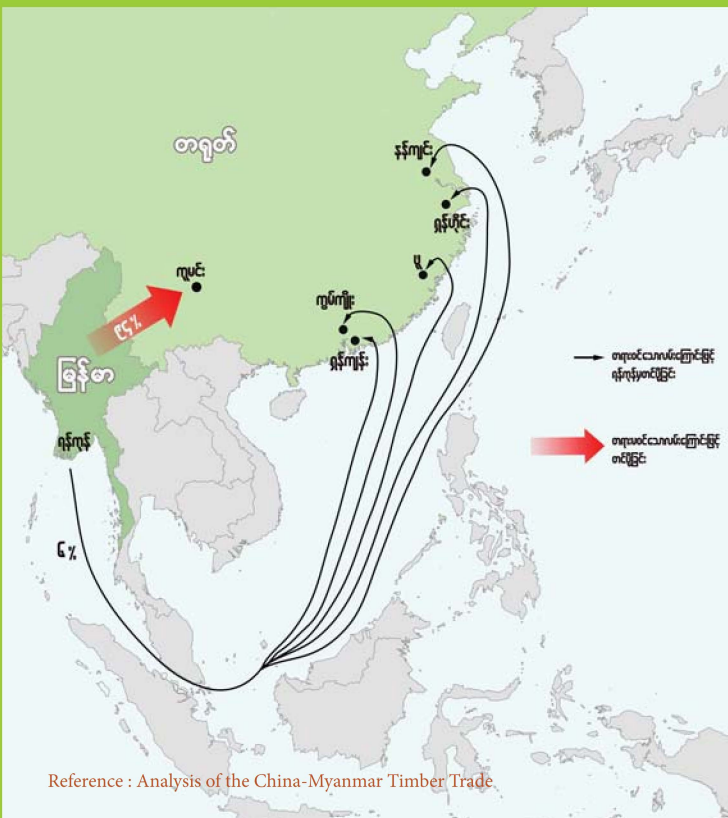

POINT (Promotion of Indigenous and Nature Together)

ပွိုင့် (ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့)

သတင်းစာစောင်

Volume - 3, Issue # 1 (January 2016)

ဓာတ်ိက

- (၁) FLEGT - ဗလင်္ဂ်တီ (Forest Law Enforcement, Governance and Trade) ဆိုသည်မှာ။
- (၂) ၂၀၀၅ခုနှစ် ပြင်သစ်နိုင်ငံ ဝါရီမြို့တွင်ကျင်းပခဲ့သည့် ၂၀ ကြိမ်မြောက် အဖွဲ့ဝင်များ၏ ညီလာခံ။
- (၃) မြန်မာ့သစ်ခါးအကြောင်း သိကောင်းစရာ။
- (၄) အရိုးရှင်းဆုံးသည် အဆန်းပြားဆုံး။
- (၅) ဝါးမှရရှိသော အိမ်သုံးဝစ္စည်းများနှင့် လူသုံးကုန် ဝစ္စည်းများ။
- (၆) ပွိုင့် - ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့၏ လှုပ်ရှားမှု များ။
- (၇) ကျောက်စီးသွေးအန္တရာယ်/ဆိုးကျိုးနှင့် တိကျင် ဒေသ။
- (၈) ဝဲမြို့ရှိ ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း။
- (၉) ပွိုင့် - ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့၏ အသိ ပညာပေးဆိုင်ရာ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုများ။

FLEGT (ပလက်ခ်စ်)

(Forest Law Enforcement, Governance

ဆိုသည်မှာ ...

သစ်တောဥပဒေထက်ဝင်စိုးစိုးရေး၊ သစ်တောအုပ်ချုပ်မှု ကောင်းမွန်ရေးနှင့် တရားဝင် ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ် သည်။ EU မှ တင်သွင်းလာသော လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သည်။

FLEGT (ပလက်ခ်စ်)၏ မူလရည်ရွယ်ချက် ...

ဥရောပသမဂ္ဂအဖွဲ့မှ တရားဝင်သစ်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ကုန်သွယ် မှုကိုအားပေးခြင်းဖြင့် တရားမဝင်သစ်ထုတ်လုပ်ကုန်သွယ်မှု လျော့နည်းစေရန်နှင့် သစ်တောအုပ်ချုပ်မှုနှင့်ပတ်သက်၍ အကျိုးစီးပွားပါဝင်ပတ်သက်သူများ အားလုံးပါဝင်သဘောတူ သော တရားဝင်သစ်အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ချက်ဖြင့် ဆောင်ရွက် ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များ တိုးတက်လာစေရန်ရည်ရွယ် ကျင့်သုံးမှု တစ်ခုဖြစ်သည်။

FLEGT (ပလက်ခ်စ်) လုပ်ငန်းစဉ်ချက်

EU ပြင်ပနိုင်ငံများမှ EU နိုင်ငံများသို့ သစ်တင်ပို့ရောင်းချလို လျှင် အကျိုးတူစာချုပ် ချုပ်ဆိုရမည့်လုပ်ငန်းစဉ် (Voluntary Partnership Agreement Process - VPA) တစ်ခုလည်း ပါဝင်သည်။ VPA တွင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုမရှိစေဘဲ သစ် တောများစီမံခန့်ခွဲခြင်းနှင့် ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ကုန်သွယ်မှုကောင်း မွန်စေခြင်း၊ လုပ်ငန်းစဉ်တစ်ခုလုံးတွင်ပါဝင်သော သက်ဆိုင် သူအားလုံး၏ အခွင့်အရေး၊ ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးနှင့် ဓလေ့ထုံးစံများထိခိုက်မှုမရှိစေဘဲ ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားအတွက်ပါ အလေးထားဆောင်ရွက်ခြင်း စသည့် အခြေခံမူ (၃) ရပ်ပါဝင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် FLEGT(ပလက်ခ်စ်)

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် FLEGT VPA လုပ်ငန်းစဉ်တွင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် EU သို့ ၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလတွင် တရားဝင်အကြောင်းကြားခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလတွင် EU မှ ကြိုတင်ပြင်ဆင်သည့် အဆင့်မှတစ်ဆင့် ကာ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်မည်ဖြစ်ကြောင်း သဘောတူခဲ့ ကြသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီ ၁၉ မှ ၂၀ ရက်အထိ နေပြည်တော်တွင် FLEGT ကနဦးအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကျင်းပခဲ့သည်။ သစ်တောနှင့်အခြား ဆက်စပ်ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၊ လုပ်ငန်းရှင်များ၊ EU ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့များနှင့် နည်းပညာနှင့် လိုအပ်သောအထောက်အပံ့ များပေးနိုင်ရန် INGO များတက်ရောက်ခဲ့သည်။ ၎င်းဆွေးနွေးပွဲမှ ကြားဖြတ် လုပ်ငန်း (Interim Task Force ITF) ကို ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ITF တွင် အစိုးရမှ (၅) ဦး၊ CSOs မှ (၅) ဦး၊ လုပ်ငန်းရှင်ဘက်မှ (၅) ဦးရွေးချယ်ဖွဲ့ စည်းခဲ့ပါသည်။ FLEGT VPA သည်လည်း EITI ကဲ့သို့ပင် သုံးပွင့်ဆိုင် ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ (MSG) ဖြင့်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပြီး MSG ဖွဲ့စည်းနိုင်ရေး အတွက် ယာယီလုပ်ငန်းအဖွဲ့အဖြစ် ITF မှ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ယခု အခါ FLEGT လုပ်ငန်းစတင်နိုင်ရန် ITF အစည်းအဝေး (၄) ကြိမ်ဆောင်ရွက် ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ ဒီဇင်ဘာလ (၃) မှ (၄) ရက်အထိ Eco-Dev ၏ပံ့ပိုးမှုဖြင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းအတွင်းရှိ သစ်တောနှင့်ပတ်သက်သော CSOs များ FLEGT အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကျင်းပခဲ့ပြီး အဖွဲ့အစည်းပေါင်း (၂၀) မှ ဒေသအလုပ်အဖွဲ့ (၁၈) ဦးဖွဲ့စည်းပြီး တိုင်းအဆင့်အလုပ်အဖွဲ့ (၇) ဦးကို ရွေးချယ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ စစ်ကိုင်းတိုင်းအတွင်း FLEGT အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ (၃) ကြိမ် ဆောင်ရွက် ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

အစိုးရ	ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများ၊ သစ်တောအုပ်ချုပ်မှု၊ ကုန်သွယ်မှုနှင့် လူရာဝင်လို့မှု။
လုပ်ငန်းရှင်	ပုဂ္ဂလိကနှင့် ရေရှည်အကျိုးအမြတ်။
CSOs	အတတ်ဘက်မှလှည့်လည်ပေးချက်စီးနေသော မြန်မာသစ်တောများနှင့် သစ်တော ဖြေရှင်းမှုကို EU ၏ကုန်ကျစရိတ်ဖြင့်ထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်း၊ (Independent Monitoring) ပြုလုပ်နိုင်ပြီး၊ တွေ့ရှိချက်များကို တရားဝင်ဖြေရှင်းနိုင် ခြင်း၊ ဒေသနေပြည်သူများအကျိုးကိုဦးတည်သော သစ်တောဥပဒေမူဝါဒ များအား တရားဝင်သစ်ဖြစ်ကြောင်းအာမခံသည့်စနစ် (Timber Legal- ity Assurance System TLAS) ဆွေးနွေးရာတွင် ထည့်သွင်းဆွေး နွေးနိုင်ခြင်း။

လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံ၏ တရားဝင် / မဝင်သစ်များ၏အဓိပါယ်စွန့်ချက်

မြန်မာနိုင်ငံတွင်တရားဝင်သစ်အဖြစ်ထုတ်ဖော်ထားသည်မှာ -

- (က) မြန်မာသစ်လုပ်ငန်းနှင့်လက်အောက်ခံကုမ္ပဏီများမှထုတ်လုပ်သောသစ်၊
- (ခ) MTE မှ လေလံဆွဲဝယ်ယူခွဲစိတ်ထားသော အချောထည်သစ်များ၊
- (ဂ) ဒေသခံများနှင့် တရားမဝင်သစ်သယ်ဆောင်သူများထံမှ ဖမ်းဆီးရမိသောပုံစံ(၈)သစ် (လေလံဆွဲဝယ်ယူရသည်)။

တရားမဝင်သစ်များမှာ -

- (က) မြန်မာနိုင်ငံမှ မည်သည့်နိုင်ငံမဆို အလုံးလိုက်တင်ပို့သောသစ်များ၊
- (ခ) ရန်ကုန်ဆိပ်ကမ်းမှလွဲ၍ အခြားနိုင်ငံများသို့ပို့ဆောင်နေသောသစ်/ခွဲသားများ၊
- (ဂ) သစ်တောဦးစီးဌာနမှခွင့်ပြုချက်မရဘဲ ဒေသခံများခုတ်ယူသုံးစွဲနေသောသစ်များ၊ (သစ်တောဦးစီးဌာနတွင် ဒေသခံများသုံးစွဲရန်မှတ်ပင်ရိုက်သည့်ထိုးစံလည်းမရှိပါ။)

ကဏ္ဍ: လိုင်လက်

မင်းထိုက်ကသစ်ပင်
တွေခုတ်၍လှူဒါန်းပေးဖူးတဲ့
ဘောက်ပေးထားတယ်နော်

ခြုံငုံသုံးသပ်ရလျှင် FLEGT VPA လုပ်ငန်းစဉ်သည် အကျိုးစီးပွားပါဝင်ပတ်သက်သူ အားလုံးလက်ခံနိုင်မှသာအောင်မြင်မည်။ ထို့ကြောင့် TLAS မဆွေးနွေးမီ ဒေသတိုင်းရှိ သစ်တောနှင့်ပတ်သက်သော ကောင်းကျိုးဆိုးကျိုးအမှီပြုမှုဆိုင်ရာ အချက်အလက်များပြုစုရန်နှင့် လက်ကျန်တောများ၏ပမာဏနှင့် ၎င်းတို့မှပေးစွမ်းနိုင်မှုပမာဏကိုသိရှိရန်လိုအပ်ပါသည်။

၂၀၁၀မှ ၂၀၁၅အထိ ကမ္ဘာ့သစ်တောပြုန်းတီးမှုအများဆုံး (၁၀)နိုင်ငံနှင့် တိုးပွားမှုအများဆုံး (၁၀)နိုင်ငံ (အက်စ်အေအို၏ စစ်တန်း)

နိုင်ငံ	နှစ်စဉ်သစ်တော ဧရိယာဆုံးရှုံးမှုအများဆုံးနိုင်ငံ	
	ဧရိယာ (၁၀၀၀ တက်တာ)	၂၀၀၀ သစ်တော ဧရိယာ (%)
၁ တရာဇီး	၉၈၄	၀.၂
၂ အင်ဒိုနီးရှား	၆၈၄	၀.၇
၃ မြန်မာ	၅၄၆	၁.၇
၄ နိုင်ငံတော်နီယား	၄၁၀	၄.၅
၅ တန်ဇမ်နီးယား ပြည်ထောင်စု သမ္မတနိုင်ငံ	၃၇၂	၀.၈
၆ ပါရာဂွေး	၃၂၅	၁.၉
၇ ဇင်ဘာဘွေး	၃၁၂	၂.၀
၈ ကွန်ဂို ဒီမိုကရက်တစ်ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံ	၃၁၁	၀.၂
၉ အာဂျင်တီးနား	၂၉၇	၁.၀
၁၀ ပင်နီနွဲလား (ဘိုလီးဗီးယား ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ)	၂၈၉	၀.၅

နိုင်ငံ	နှစ်စဉ်သစ်တော ဧရိယာတိုးပွားမှုအများဆုံးနိုင်ငံ	
	ဧရိယာ (၁၀၀၀ တက်တာ)	၂၀၀၀ သစ်တော ဧရိယာ (%)
၁ တရုတ်	၁၅၄၂	၀.၈
၂ ဩစတြေးလျ	၃၀၈	၀.၂
၃ ချီလီ	၃၀၁	၁.၉
၄ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု	၂၇၅	၀.၁
၅ ဖိလစ်ပိုင်	၂၄၀	၃.၅
၆ ဂါဘွန်	၂၀၀	၀.၉
၇ လာအို ဒီမိုကရက်တစ်ပြည်သူ့ သမ္မတနိုင်ငံ	၁၈၉	၁.၁
၈ အိန္ဒိယ	၁၇၈	၀.၃
၉ ဗီယက်နမ်	၁၂၉	၀.၉
၁၀ ပြင်သစ်	၁၁၃	၀.၇

၂၀၁၅ ခုနှစ် ပြင်သစ်နိုင်ငံ ပါရီမြို့တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် ၂၁ကြိမ်မြောက် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ညီလာခံ

တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေနေနှင့်သင့်လျော်မည့် အမျိုးသားအဆင့် ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုလျော့ချရေးဆိုင်ရာ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ငန်းစဉ် (Intended National Determined Contribution-INDC) ငှာနေတိုင်းရင်းသားများ သိရှိသင့်သည့်အချက်များကို ကောက်နုတ်ဖော်ပြချက်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု ထိခိုက်အလွယ်ဆုံးနိုင်ငံများအနက် မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒုတိယအထိခိုက်ဆုံးနိုင်ငံအဖြစ် သတ်မှတ်ခံထားရ သည်။ ၂၀၀၈ခုနှစ်မှ ၂၀၁၅ခုနှစ်အထိ ဆိုးရွားလှသည့် ရာသီဥတုပြောင်း လဲမှုဒဏ်ကို ခံစားခဲ့ရသည်။ အဆိုပါသဘာဝဘေးအန္တရာယ်များမှ ပြန် လည်နာလန်ထူလာပြုဖြစ်သော်လည်း အလားတူဖြစ်ရပ်များ ပိုမိုကြုံတွေ့ နိုင်ကြောင်းကောင်းစွာ သိမြင်လာခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းကို ကဏ္ဍအဆင့်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အစီအစဉ် များတွင် ထည့်သွင်းပေါင်းစပ်မှုများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုအပါဝင် ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး အခန်းကဏ္ဍသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမျိုးသားအဆင့် ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံချက် (၂၀၁၁-၂၀၃၀) ပါမဟာဗျူဟာ (၇) ခုမြောက်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ သည် အမျိုးသားအဆင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာနှင့် လုပ်ငန်းစီမံချက်တို့ကို ရေးဆွဲလျက်ရှိသည်။

ရာသီဥတု ပြောင်းလဲမှုဒဏ်ခံစားလွယ်သော အုပ်စုများအတွက် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိစေရေး မြှင့်တင်ပေးခြင်း နှင့်တက်စုံပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်စေခြင်းစသည့်မဟာဗျူဟာ ရည်မှန်းချက်တို့ဖြင့်ဆောင်ရွက်သွားမည် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အစိုးရအချင်းချင်းဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု အဖွဲ့ (Intergovernmental Panel on Climate Change-IPCC)၏ ပဉ္စမအကြိမ်မြောက် ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်မှုအစီရင်ခံစာပါ ဆောင်ရွက်ချက်များကို အသိမှတ်ပြုပါသည်။ COP-21၏ ရည်မှန်း ချက်ပန်းတိုင်များ၊ ဦးတည်ချက်များနှင့် ကတိကဝတ်များ အတည်ပြု ချက်မှတ်ခြင်းကို ထောက်ခံခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အမျိုးသားအဆင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ မူဝါဒတစ်ရပ်အား ၂၀၁၆ခုနှစ်တွင် ချမှတ်ရေးဆွဲမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာမှန်လုံ အိမ်လျှော့ချရေးစီမံကိန်းများတွင် တာဝန်ရှိသည့်အတိုင်း ပါဝင်ဆောင် ရွက်မည်ဟု သန္နိဋ္ဌာန်ချမှတ်ထားသည်။ သို့သော် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အနည်း ဆုံးနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအနေဖြင့် လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို သင့် တင့်သောအမြန်နှုန်းဖြင့် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် မှန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေ့တိုးမြှင့်ထုတ်လွှတ်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေလိမ့်မည်။ ထို့ ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် သဘောတူညီချက်အသစ်တွင်ပါရှိသည့် ကွန်ဗင်းရှင်းဆိုင်ရာအားလုံးအတွက် သို့ရာတွင် ကွဲပြားခြားနားသော တာဝန်ယူမှုများနှင့် သက်ဆိုင်ရာစွမ်းဆောင်ရည်များ (Common but differentiated responsibilities and respective capabilities- CBDR) ကိုခိုင်မာစွာ ဆက်လက်ကျင့်သုံးသွားမည် ဖြစ်သည်။ ပါရီသဘောတူညီချက်သည် ဒါဘန်ဆုံးဖြတ်ချက်မှ ချမှတ်

ခဲ့သည့် အဓိကလုပ်ငန်းများကို ဟန်ချက်ညီမှုသည့် ကုလသမဂ္ဂ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာကွန်ဗင်းရှင်း အထူးသဖြင့် **Common But Differentiated Responsibilities (CBDR)** ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းဟု မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် လက်ခံသိရှိထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် INDCကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် မူဝါဒများနှင့် အစီစဉ်များစွာဖြင့် စတင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ INDCတွင် အမျိုးသားစွမ်းအင် စုစုပေါင်းထုတ်လုပ် မှု(energy mix)တွင် ပြန်ပြည့်မြဲစွမ်းအင်မှ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားအများ ဆုံးထုတ်ရန် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်မှုရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များအနက် ဆင်းရဲမှုပျောက်ရေး ရည် မှန်းချက်အောင်မြင်ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်သွားမည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ၏ INDCတွင် သစ်တောများကိုကာကွယ်ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံ၏ ကာဗွန် သို့လောင်မှုအခြေနေထိန်းသိမ်းရေးကို အဓိကဦးတည်သည်။ **REDD+ (Reduce Emission from Deforestation and Forest Degradation)** ယန္တရားကို ယခုရေးဆွဲနေသော ရာသီဥတုပြောင်း လဲမှုဆိုင်ရာသဘောတူညီချက်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများတွင် **REDD+** အကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် အစီမံဆောင်ရာသီဥတုရန်ပုံငွေ (**Green Climate Fund-GCF**)နှင့် အခြားသောဘဏ္ဍာငွေရရှိ ရေး အရင်းမြစ်များမှတစ်ဆင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဘဏ္ဍာငွေ ပံ့ပိုးပေးရေး ကို **COP**ဆုံးဖြတ်ချက်တွင် ထည့်သွင်းရေးဆွဲရန်တိုက်တွန်းသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဥရောပသမဂ္ဂ တရားမဝင်သစ်ထုတ်လုပ်မှု နှင့် ကုန်သွယ်မှုတိုက်ဖျက်ရန် တရားဝင်သစ်နှင့် သစ်ထုတ်ကုန် ပစ္စည်းများကုန်သွယ်မှုကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် လုပ်ငန်းစဉ် (**Forest Law Enforcement Governance Trade-FLEGT programme**)ကို ချက်မှတ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် လတ်တလောအနေဖြင့် **NAPA (National Adaptation Program of Action)**အောက်မှ ကဏ္ဍ အလိုက် လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ တစ်ဘက်တွင်လည်း မြန်မာ နိုင်ငံ၏ ရေရှည်အမျိုးသားရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းနှင့် လိုက်လျော ညီထွေရှိစေရေးစီမံချက် (**National Adaptation Plan-NAP**) ကို ကြိုးစားရေးဆွဲလျက်ရှိသည်။

အခန်းကဏ္ဍအသီးသီးတွင် အောင်မြင်မှုရရှိနိုင်ရေးအတွက် လူမှုအသိုက် အဝန်းရှိ ပါဝင်ပတ်သက်သူများအားလုံး ပူးပေါင်းပါဝင်မှုတို့ကို တိုးမြှင့် ဆောင်ရွက်သွားမည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်းဆိုင် ရာမူဝါဒကို ရေးဆွဲရာတွင် လူမှု အဖွဲ့အစည်းများ၏ အမြင်များကို ထည့် သွင်းရေး၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို အများဆုံးခံစားနိုင်သည့် အုပ်စုများအား အသိပညာ နှင့် အကူညီပေးရေး နှင့် ကျား-မ တန်းတူရှိရေး (**Gender Considerations**) သဘော တရားကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းရေးတို့ လိုအပ်ကြောင်း သဘောပေါက်သည်။

Measurement, Reporting and Verification (MRV)

မြန်မာနိုင်ငံသည် **Measurement, Reporting and Verification (MRV)** ကိုရေးဆွဲရန် ရည်ရွယ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် လုံလောက်သော နည်းပညာ၊ လူသားနှင့် ရန်ပုံငွေမရှိသဖြင့် **MRV** ရေးဆွဲရာတွင် ၎င်းနည်းစနစ်များနှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေရန် အချိန်မှီ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းမရှိမည်ကို စိုးရိမ်သည်။ ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံး နိုင်ငံများဆိုင်ရာရန်ပုံငွေ (**Least Developed Countries Fund-LDCF**) သို့ ပိုမိုထည့်ဝင်ရန် မကြာသေးမီက ကတိပြုခဲ့ခြင်းကို မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ကြိုဆိုသည်။ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု လိုက်လျောညီထွေဖြစ်စေရေး ရန်ပုံငွေ (**Adaptation Fund**) သို့ လိုအပ်သည်များထည့်ဝင်ရန်လည်း လိုအပ်လျက်ရှိနေပါသည်။

လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် မှန်လုံအိမ်ဓာတ်ငွေထုတ်လွှတ်မှု ထိန်းချုပ်ရေးနှင့် လျော့ချရေးတို့ကို တစ်ပြိုင်နက်တည်းဆောင်ရွက်ရေးသည် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ကြီးမားသည့်ဖြေရှင်းရန် ကိစ္စတစ်ခုအဖြစ် ဆက်လက်ရှိနေမည်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် နောင်လာမည့်မျိုးရိုးဆက်များစွာအတွက် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ရရှိစေရေးအတွက် အရင်းမြစ်များအား လိမ္မာပါးနပ်စွာ စီမံခန့်ခွဲခြင်းဖြင့် လူမှုစီးပွားတိုးတက်မှု ရရှိနိုင်မည်ဟု ယုံကြည်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် မိမိနိုင်ငံမှ ကျရာတာဝန်ဝတ္တရားများကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် အသင့်ရှိသည်။

လှနွဲ့ (ပွိုင့်-ရိုးရှာဝန်းကျင်ဖြင့်တင်ရေး) နော်အိအိဓင်း (ပွိုင့် - ဒါရိုက်တာ)မှ ဖြန့်လည်တည်းဖြတ်သည်။

သနပ်ခါး

လှနွဲ့ (ပွိုင့်-ရိုးရှာဝန်းကျင်ဖြင့်တင်ရေး) မြန်မာ့သနပ်ခါး (ဦးသာလှ)မှ ကောင်းနတ်ကျီးကားသနပ်

မြန်မာ့သနပ်ခါးအကြောင်းသိကောင်းစရာ

သနပ်ခါးသည် မြန်မာအမျိုးသမီးတို့ ခုံခုံမင်မင်စွာစွဲလမ်းလမ်းသုံးစွဲကြသည့် အမွေ့နုံ့သာတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ သနပ်ခါးအား တကိုယ်လုံးလိမ်းထားလျှင် ဘေးပတ်ဝန်းကျင်ရှိသူများကိုပင် ထုံသင်းသောရနံ့ဖြင့် စိတ်ရွှင်လန်းစေသည်။ အပူရှိန်လွန်ကဲသော ဓာတ်သဘောကို သနပ်ခါးက အေးမြကြည်လင်သောဓာတ်သဘောသို့ ပြောင်းပေးနိုင်သည်။

မြန်မာ့တိုင်းရင်းဆေးလောကနှင့် အိန္ဒိယတိုင်းရင်းဆေးလောကတွင် သနပ်ခါးကို ပါဝင်ပစ္စည်းအနေဖြင့် ကျယ်ပြန့်စွာအသုံးပြုကြသည်။ သနပ်ခါးအားယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်အနေဖြင့် အစဉ်အဆက် သုံးစွဲလာခဲ့ကြောင်း ရှေးစာပေမှတ်တမ်းမှတ်ရာများအရ သိရှိနိုင်သည်။ သနပ်ခါးအကြောင်း ရှေးပဝေသဏီကတည်းကပင် လူတန်းစားအလွှာအသီးသီးက ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ကဗျာ၊ ဣန္ဒြိယ၊ သီချင်းကြီး သီချင်းငယ်တို့ဖြင့် သီကုံးဖော်ကျူးခဲ့ကြလေသည်။ ယနေ့မျက်မှောက်ခေတ်မှာပင်လျှင် ကဗျာဆရာ၊ စာရေးဆရာ၊ သီချင်းရေးဆရာ အနုပညာရှင်များက သနပ်ခါးအကြောင်း ရေးဖွဲ့သီကုံးနေကြဆဲပင် ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် သနပ်ခါးပေါက်ရောက်ရာ ဒေသရင်းများမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့ဖြစ်သည်။ သနပ်ခါးသည် မိုးရေချိန် ၂၀-၄၀ လက်မအထိ ရွာသွန်းသော ဒေသများတွင် ကောင်းစွာပေါက်ရောက်နိုင်သည်။ သနပ်ခါးနှစ်သက်သော မြေအမျိုးစားများမှာ ကျောက်စရစ်ရောနှောသော မြေ၊ နှုံးမြေ၊ သဲနှုံးမြေ၊ ဂဝံမြေ၊ ရိုးရိုးမြေနှင့် သဲဆန်သောမြေဖြစ်ပါက သဲမပူလောင်လျှင် ကောင်းစွာပေါက်ရောက်နိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် ရွက်ပြတ်ရောနှောတောခြောက်များတွင် ကောင်းစွာပေါက်ရောက်နိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သနပ်ခါး ပေါက်ရောက်သောဒေသများမှာ ကရင်ပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ မန္တလေးတိုင်း၊ စစ်ကိုင်းတိုင်းနှင့် မကွေးတိုင်းတို့ဖြစ်သည်။

မျိုးရင်းမှာ ရှောက်မျိုးရင်း(**Rutaceae**)ဖြစ်သည်။ မြန်မာ နိုင်ငံရှိသနပ်ခါးများကို နှစ်မျိုးနှစ်စားခွဲခြားနိုင်သည်။ ၎င်းတို့မှာ -

- သနပ်ခါးစစ် (ကုန်းသနပ်ခါး)

ရုက္ခဗေဒအမည်
Limonia accidissima, Linn.

- သီဟရာဇာ (မြိုင်သနပ်ခါး၊ အညာသနပ်ခါး)

ရုက္ခဗေဒအမည်
Limonia crenulata, Roxb.

သနပ်ခါးတွင် အဖိုပင်နှင့် အမပင်ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ အမပင် မှသနပ်ခါးသည် အဖိုပင်မှသနပ်ခါးထက် ပို၍မွှေးသည်။ အဖိုပင်မှာ ဆူးစိပ်၍ တိုသည်။ အမဆူးမှာ ကြံ၍ အဖိုဆူးထက် အနည်းငယ်ရှည် သည်။ အဖိုပင်နှင့် အမပင်တို့၏ အသိသာဆုံးကွာခြားချက်မှာ အဖို ပင်တွင် အပွင့်မပွင့်ပေ။ အခေါက်အပွေး အဆင်းအရောင်များတွင် အဖိုနှင့် အမခွဲမရအောင်တူသည်။

သနပ်ခါးလိမ်းခြင်းအားဖြင့် များစွာသောအကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိစေသည်။ ရှေးယခင်ကပင် သနပ်ခါးအား အမျိုးသမီးများကော အမျိုးသားများပါလိမ်းကြသည်။ ပူပြင်းသော နေ၏အပူရှိန်ကိုကာကွယ် ရန်သော်လည်းကောင်း မျက်နှာအေးစေရန်သော်လည်းကောင်း မျက်နှာပေါ်ရှိ ဝက်ခြံနှင့် ရနံ့အားနှစ်ခြိုက်၍ အမြတ်တနိုးလိမ်းကြ သည်။ အချို့ကား သွေး၍ပင်စားကြသေးသည်။ သနပ်ခါးအမှုန့်အား ကူဆုပင် (*Schleichesa Oleosa*) မှရရှိသော ဆီနှင့်ရော၍ မွှေး ညှင်းကျွတ်ဆေးအဖြစ် အသုံးပြုကြလေသည်။

မြန်မာ့ဆေးကျမ်းအလိုအရ သနပ်ခါးသည် ပူ၏။ သွေးကို ကြွစေ တတ်သည်။ အပူနာနှင့် အအေးနာနှစ်မျိုးလုံးအတွက် အသုံးပြုနိုင် သည်။ အရွက်ကို ဝက်ရူးပြန်ရောဂါ၊ အနာကြီးရောဂါ၊ ငှက်ဖျားရောဂါ၊

အဖောရောင်၊ အနာအဆာနှင့် ကိုယ်တွင်းရောဂါများ ကုသရာတွင် အသုံးပြုသည်။ အသီးကို အဆိပ်ဖြေဆေး၊ ခွန်အားတိုးဆေး၊ ကျောက် ရောဂါကာကွယ်ဆေးနှင့် ပြင်းထန်သော အဖျားရောဂါများအတွက် ဖော်စပ်သောဆေးများတွင် ထည့်သွင်းအသုံးပြုသည်။ အမြစ်ကို ဝမ်း နုတ်ဆေး၊ ချွေးထုတ်ဆေး၊ မီးယပ်ချမ်းရောဂါသည်များ သွေးသားမှန် ဆေး၊ မြေဆိပ်ပျောက်ဆေးနှင့် အစာအိမ်ရှိ အဆိပ်ဖြေဆေးများ ဖော် စပ်ရာတွင် ပါဝင်ပစ္စည်းအနေဖြင့် အသုံးပြုသည်။

ရှေးယခင်က သဘာဝတောထဲတွင် လှိုင်လှိုင်ပေါက်ရောက်ခဲ့ သောသနပ်ခါးပင်များသည် သစ်တောပြုန်းတီးမှုနှင့်အတူ ရှားပါးလာ သည်။ ထို့ကြောင့် တနိုင်တပိုင်စိုက်ခင်းများနှင့် စိုက်ခင်းကျယ်ကြီးများ ဖြင့် သနပ်ခါးအားစိုက်ပျိုးလာကြသည်။ စိုက်ပျိုးပြီး ငါးနှစ်သားလောက် တွင် စတင်ခုတ်ယူနိုင်ပေသည်။ ခုတ်ယူစဉ်တွင် မြေကြီးအောက် ခြောက်လက်မအထိ တူးယူကြသည်။ ငှက်တတ်များ မြေကြီးပေါ်တွင် ကျန်နေလျှင် ခုတ်ယူထားသောနေရာမှ အနာဝင်ပြီး နောက်နောင် ဆက်မပေါက်တော့ပေ။ မြေကြီးထဲတွင် အမြစ်ရှိနေသ၍ သနပ်ခါးပင် များ ဆက်လက်ကြီးထွားနိုင်စွမ်းရှိကြသည်။

ယခုအခါ သနပ်ခါး၏ သဘာဝကောင်းကျိုးများကြောင့် နိုင်ငံခြားရေမွှေး၊ အလှအပနှင့် ဆေးဝါးကုမ္ပဏီများက သနပ်ခါးအခြေ ပြု အရည်သွေးမြှင့်ထုတ်ကုန်များ ထုတ်လုပ်လာကြသည်။ သနပ်ခါး စိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် မိသားစုဝင်ငွေတိုးရုံမျှ မက အလုပ်ကိုင်အခွင့်လမ်းပါ ဖန်တီးနိုင်သည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရအနေဖြင့် ပြည်တွင်း စက်မှုလက် မှုလုပ်ငန်းရှင်များအတွက် လိုအပ်သောကုန်ကြမ်း၊ နည်းပညာနှင့် ဈေးကွက်အခွင့်လမ်းများ ဖန်တီးပေးပါက သနပ်ခါးအရည်သွေးမြှင့် ထုတ်ကုန်များအား နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းနှင့်အညီ ထုတ်လုပ်ဖြန့် ဖြူးရောင်းချနိုင်ခြင်းဖြင့် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေရရှိအောင် ဆောင်ရွက်နိုင် မည်ဖြစ်သည်။

ထိုကြောင့် သစ်မဟုတ်သော သစ်တောထွက်ပစ္စည်းဖြစ်သော သနပ်ခါးသည် သစ်တောများထိန်းသိမ်းခြင်း၏ တဘက်တွင် သစ်တော မပြုန်းတီးဘဲ ဒေသခံများဝင်ငွေရရှိနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်း တစ်ခုဖြစ် ကြောင်း တင်ပြအပ်ပါသည်။

လှနွဲ့ (ပွိုင့်-ရိုးရှာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေး)

လက်တွေ့လျှော့သုံးကြပါစို့ (ကာတွန်း - အော်ပီကျယ်)

ပလတ်စတစ်ထဲက ဓာတ်တွေဟာ ထုတ်ပိုးထားတဲ့အစားအသောက်ထဲကို စိမ့်ဝင်နေတယ်။ ပလတ်စတစ်ကဟောင်း နေရင်၊ အပူ နေရောင်ခြည်တို့နဲ့ ထိ တွေ့ရင် ပိုပြီးဓာတ်ပြုစိမ့်ထွက်တယ်။

မယ်လမင်းဟာ ပလတ် စတစ်အမျိုးအစားတစ်ခုပါ။ ပူတဲ့အစာတွေထည့်ရင် ဓာတ်ပြုတတ်တယ်။

အရေပြားနဲ့မတည့်ခြင်း၊ မျက်စိမူန်ခြင်း၊ အကြိတ် နဲ့ကင်ဆာရောဂါတွေဖြစ် စေနိုင်ပါတယ်။

စွန့်ပစ်တဲ့အခါ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ညစ်ညမ်းစေတယ်။

(အရိုးရှင်းဆုံးသည် အဆန်းပြားဆုံး)

(S.F.M) မျှော်တည်တည်တည်
သစ်တောစီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်

(S.F.M) အားထောင်းမွန်ရေး

မဟာဗျူဟာမြောက် အစီအမံများ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများတွင် နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ (၁ မှ ၃)ဘီလီယံခန့်ရှိနိုင်မည့် လယ်ယာကဏ္ဍတွင် ကျပ်ငွေသန်းပေါင်းဘီလီယံချီရင်းနှီးမြုပ်နှံသည့်တိုင် စက်မှုလယ်ယာအဆင့်တက်လှန်းနိုင်ရေး အလှမ်းဝေးနေဆဲဖြစ်သော်လည်း၊ နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ (၃ မှ ၆)ဘီလီယံအထက် ရနိုင်စွမ်းသေချာသော (REDD+) အကျိုးသက်ရောက်နိုင်မည့် (S.F.M) စနစ်အား ထဲထဲဝင်ဝင်စိတ်ဝင်စားမှုမရှိခြင်းက သိမြင်မှုနှင့် အနာဂတ်မျှော်မြင်မှုစွမ်းရည် ဖြည့်စည်းရန် လိုအပ်ကြောင်း ပြသနေပါသည်။

နိုင်ငံ၏ လူမှုစီးပွားဘဝ တိုးတက်မြှင့်တင်ရေးမဟာဗျူဟာများတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ဆက်စပ်သော (REDD+)၏ အရေးပါမှုနှင့် (S.F.M) စနစ် ပုံဖော်ဆောင်ရွက်နေဆဲ၊ ဆောင်ရွက်ကြမည့် (C.F) များအား နိုင်ငံတော်အဆင့်အပါအဝင် ဌာနဆိုင်ရာတို့၏ စိတ်ဝင်စားမှုနည်းပါးချက်များက ဒေသအဆင့်၌ပင်ဦးစားပေးအဆင့် မရောက်ရှိနိုင်သေးပေ။

နိုင်ငံတကာနှင့် ရင်ဘောင်တန်းနိုင်ရေး ကြွေးကြော်သံများဖြင့် မြောက်များစွာသော လူမှုစီးပွားမဟာဗျူဟာများအကြား တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်လုနီးပါးဖြစ်နေသည့် (S.F.M) စနစ်သာလျှင် ဆက်လက်မရှင်သန်နိုင်ပါက ၎င်းတို့ချမှတ်ထားသည့် ငွေကြေး၊ အချိန်ပေးကြရသော ထိုမဟာဗျူဟာမြောက်အစီအစဉ်များ သက်ဝင်နိုင်စွမ်း ရှိ/မရှိမေးခွန်းအား အရိုးရှင်းဆုံးသည် အဆန်းပြားဆုံးဖြစ်ကြောင်း ကမ္ဘာ့ထိပ်တန်း ရာသီဥတုဖောက်ပြန်မှုစာရင်းဝင် နိုင်ငံဖြစ်လာခြင်းက သက်သေပြနေပြီဖြစ်ပါသည်။

မိမိတို့နိုင်ငံ၏ ပေါကြယ်ဝသော ရေမြေ၊ သယံဇာတအပေါ် အခြေခံရမည့် (S.F.M) စနစ် သက်ဝင်မောင်းနှင်အားကောင်းမွန်ရေးအစီအမံများသည် အနာဂတ်လူမှုစီးပွားရေးဘဝပုံဖော်ရာတွင် အဓိကထားကြရမည့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံသင့်သော မဟာဗျူဟာမြောက်အစီအမံတစ်ခုအဖြစ် ရှုမြင်နိုင်ရန် လေးနက်စွာဖြင့် အကြံပြုတိုင်တွန်းအပ်ပါသည်။

ကျေးရွာ (CF) များကိုယ်စား
ဘဝသစ်ကျေးရွာအုပ်စု အမာမြို့
ဖျာပုံမြို့နယ်၊ ဖျာပုံခရိုင်၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး

(က) နိုင်ငံအဆင့် (REDD+) မဟာဗျူဟာရေးဆွဲခြင်း၌ (S.F.M) စနစ် ဖြစ်တည်နိုင်ရေးနှင့် ထိုစနစ်ကိုတည်ဆောက်ကြမည့် (C.F) များအတွက် ထိရောက်သော၊ လက်တွေ့ကျသော၊ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဆိုင်ရာ သစ်တောဥပဒေများပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ (C.F) များ၏ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအတွက် စိုးရိမ်ပူပန်နေကြရမှုနှင့် စိတ်ဓာတ်ကျဆင်းမှုစိန်ခေါ်ချက်များအား ကျော်လွှားနိုင်မည်။

(ခ) (REDD+)နှင့် (S.F.M) စနစ်များကို အလယ်တန်း၊ အထက်တန်းပညာရေးစနစ်များတွင် ပြဌာန်းထည့်သွင်းခြင်းဖြင့် အနာဂတ်လူငယ်များအား သိမြင်နားလည်မှုမြှင့်တင်ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။

(ဂ) နိုင်ငံတော် +INGO, NGO+ CF စသည့် (3D) ပေါင်းစုအားဖြင့် (REDD+) အထူးသီးသန့်နှင့်

များသတ်မှတ်ကာ အလျင်အမြန်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် အဓိကလိုအပ်ပါသည်။

(ဃ) INGO, NGO များ၏ စီမံကိန်းများအကောင်အထည်ဖော်မှုများ၌ ငါးပွက်ရာ ငါးစာချသကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံနှင့် ဒေသခံပြည်သူများ၊ ပါဝင်သူ (NGO ဝန်ထမ်း)များ ရေရှည်အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းစေမည့် (S.F.M) စနစ်သက်ဝင်နိုင်လောက်သော ကာလအပိုင်းအခြားများပါ စီမံကိန်းရေးဆွဲလုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။

(င) (S.F.M) စနစ်အား ပုံဖော်တည်ဆောက်ကြမည့် (CF) များအတွက် အဓိကလိုအပ်ချက်ဖြစ်သော နည်းပညာ၊ ငွေကြေးပံ့ပိုးမှုများသည် ထင်သာမြင်သာရှိမှုနှင့် ပြည့်ဝလုံလောက်မှုများတွင် စိတ်ခေါ်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်နေပါသည်။

(စ) အနာဂတ် (REDD+) အကျိုးခံစားနိုင်ရေးအတွက် နိုင်ငံဝန်ထမ်း၊ (NGO ဝန်ထမ်း)နှင့် ပြည်သူတစ်ဦးချင်းစီ၏ သိမြင်နားလည်မှု၊ တာဝန်ယူမှု၊ လုပ်ဆောင်မှုနှင့် စိတ်စေတနာထားရှိမှုများက အဓိကစိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်နေဆဲပင်၊ ယခုကဲ့သို့ အမျိုးသားအဆင့် (REDD+) အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများက ဤလိုအပ်ချက်များအား အမှန်တကယ် ဖြေလျှော့ပေးနိုင်စွမ်း၊ ကျော်လွှားနိုင်စွမ်း ရှိရန်လိုအပ်ပါသည်။

(ဆ) သို့မှသာ (REDD+)၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံသားများအားလုံးအနာဂတ်၌ မျှဝေခံစားကြရမည်ဖြစ်သည်။

ဝါးမှိုသော အိမ်သုံးပစ္စည်းများနှင့် လူသုံးကုန်ပစ္စည်းများ

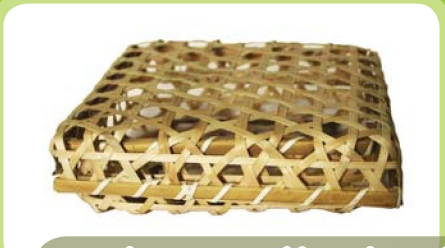
အလှပစ္စည်းအဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ ဈေးဝယ်ခြင်းတောင်း အဖြစ်သော်လည်းကောင်း အသုံးပြုနိုင်သည်။

အလှပစ္စည်းအဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ အမှိုက်ထည့်ရန် ခြင်းတောင်းအဖြစ်သော်လည်းကောင်းထည့်သွင်း အသုံးပြုနိုင်သည်။

သစ်သီးဝလံများကို ဆေးကြောရာတွင်သော်လည်းကောင်း၊ ဖုံးအုပ်ရာတွင်လည်းကောင်း အသုံးပြုကြသည်။

ပစ္စည်းပစ္စယများထုတ်ပိုးရာနှင့် ဖုံးအုပ်ရာတွင် အသုံးပြုသည်။

သောက်ရေအိုးဖုံးအုပ်ရာတွင်အသုံးပြုသည်။

တစ်ခါသုံးစက္ကူများ ထည့်သွင်းရာတွင်အသုံးပြုသည်။

အလှပစ္စည်းအဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ သစ်သီးဝလံများထည့် သွင်းရာတွင်လည်းကောင်း အသုံးပြုနိုင်သည်။

အလှပစ္စည်းအဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ ထမင်းစားပန်းကန်အဖြစ်သော် လည်း ကောင်းအသုံးပြုနိုင်သည်။

ဝါးဖြင့်ပြုလုပ်သော မီးသွေးဖြစ်ပြီး၊ မိမိပတ်ဝန်းကျင်ထဲရှိ ရေ လေများအား သန့်ရှင်းစေပါသည်။

ဝါးဖြင့် ရက်လုပ်ထားသော လက်မှုဦးထုပ်တစ်လုံးဖြစ်သည်။

အထက်ပါပုံများအတွက် အသုံးပြုခွင့်ပေးသော မြန်မာဝါးချစ်သူများကွန်ယက်အား အထူးပင်ကျေးဇူးတင်ရှိပါကြောင်း ဖော်ပြလိုပါသည်။

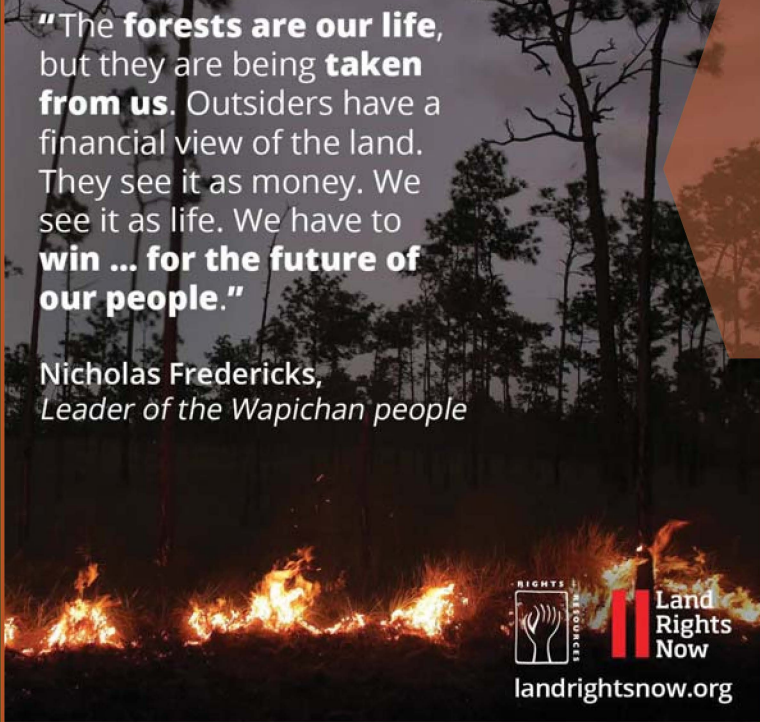
သစ်တောပြုန်းတီးခြင်းနှင့် သစ်တောအတန်းအစားကျဆင်းခြင်းမှ ကာဗွန်ထုတ်လွှတ်မှုလျော့ချရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကျား/မ တန်းတူညီမျှရေးဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံပွဲသို့ တက်ရောက်စဉ်။

ပွိုင့် (ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့)၏ ဘုတ်အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ၂၄ရက် ဒီဇင်ဘာ ညစာစားခြင်းအစီအစဉ်တွင် တစ်နှစ်တာလှုပ်ရှားမှုများနှင့် ရွှေ့ဆက်စီမံကိန်းများကို တင်ပြအပြီး အတူတကွမှတ်တမ်းခါတ်ပုံရိုက်ကူးစဉ်။

"The forests are our life, but they are being taken from us. Outsiders have a financial view of the land. They see it as money. We see it as life. We have to win ... for the future of our people."

Nicholas Fredericks,
Leader of the Wapichan people

သစ်တောများသည်ကျွန်ုပ်တို့၏ အသက်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ၎င်းတို့ကို ကျွန်ုပ်တို့လက်မှ သိမ်းယူသွားကြသည်။ ပြင်ပမှသူများက မြေယာများကို ငွေကြေးတန်ဖိုးဖြင့် ရှုမြင်ကြသည်။ တိုင်းတာကြသည်။ ကျွန်ုပ်တို့အတွက်မူ သစ်တောသည်အသက်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်လူသားများအတွက် ကျွန်ုပ်တို့ သစ်တောများကို ထိန်းသိမ်းရမည်။

နီကိုးလပ်စ်ဖက်ဒရစ်၊ ဝက်စီချန်လူမျိုးစု၏ ခေါင်းဆောင်။

"Recognizing Indigenous Peoples' and community land rights means respecting the human rights of roughly 2.5 billion people, but also reducing conflict, fighting climate change, and protecting and expanding Mother Earth's important fragile ecosystems."

Vicky Tauli-Corpuz,
UN Special Rappateur
on the Rights of Indigenous Peoples

landrightsnow.org

မတ်လ ၂၇ရက်၊ ၂၀၀၆ခုနှစ်တွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ မြေယာအခွင့်အရေးအပေါ်အလေးထားဆောင်ရွက်ပေးရန် တစ်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာဖိတ်ခေါ်တိုက်တွန်းချက်ကို အစပြုခဲ့ပါသည်။ ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ မြေယာအခွင့်အရေးများကို အထိအမှတ်ပြုပေးခြင်းသည် သန်းပေါင်း ၂၅၀၀ခန့်ရှိသော လူ့အခွင့်အရေးကို အလေးထားရာရောက်သည်သာမက ထိခိုက်လွယ်သည့်အနေအထားတွင် ရောက်ရှိနေသည့် အဓိကမ္ဘာမြေ၏ အရေးပါသောဝေဟစနစ်ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ဖြည့်တင်းခြင်း၊ ရာဇဝတ်ပြစ်ဒဏ်ခံရခြင်းမရှိဘဲ တွန်းလှန်ခြင်းနှင့် အငြင်းပွားဖွယ်ပြဿနာရပ်များကို လျော့ချပေးရာရောက်ပါသည်။

မစ်စစ် ဗစ်ထီတာလီဇက်ပူ ဌာနေတိုင်းရင်းသားအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂအထူးကိုယ်စားလှယ်။

ပွိုင့် (ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့) ၏ လှုပ်ရှားမှုများ

ကျား/မ ရေးရာ အမြင်ဖွင့်ခြင်းနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိုနားလည်မှု၊ ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ ဌာနတိုင်းသားများအဖွဲ့အစည်း၊ လွတ်လပ်သောကြိုတင် အသိပေးတိုင်ပင်ခြင်းနှင့် လူထုသဘောထားရယူခြင်း၊ သစ်တောများ ပျက်စီး ပြုန်းတီးခြင်းနှင့် သစ်တောအတန်းအစားကျဆင်းလာခြင်းတို့မှ ထွက်ပေါ်လာ သော ကာဗွန်ထုတ်လုပ်မှုများလျော့ကျအောင် ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် သစ်တောများ ပိုမိုကောင်းမွန်လာအောင် ပြုလုပ်ခြင်း သင်တန်းကို တမူးမြို့၊ ကူးကီးအမျိုး သမီးစင်တာတွင် ကျင်းပပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ကျား/မ ရေးရာ အမြင်ဖွင့်ခြင်းသင်တန်း။ ကန်ပတ်လက်မြို့၊ ကန်ပတ်လက် နှစ်ခြင်းအသင်းတော်၊ နေ့ကလေးထိန်းစာသင်ခန်းမဆောင်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့ သည်။

အမျိုးသမီး မြေယာနှင့် သစ်တောအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကို ရန်ကုန်ကရင်နှစ် ခြင်း ဟုန်းမစ်ရှင် ဘုရားကျောင်းအသင်း (ဖရန့်)ခန်းမဆောင် ကြီးတွင် ပြုလုပ်စဉ်။

အမျိုးသမီး၊ မြေယာနှင့် သစ်တောအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွင် ပွိုင့် (ရိုးရာဝန်းကျင် မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့) ဆရာမျိုးကိုကိုမှ သင်တန်းပို့ချနေစဉ်။

ရက်(ဒ်)အပေါင်း အစီအစဉ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသားများ ပူးပေါင်းပါဝင် မှုဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲမှ ပါဝင်တက်ရောက်သူများ။ ဆုံဆည်းဧဒင် ဧည့်ရိပ်သာ၊ ရန်ကုန်။

ရက်(ဒ်)အပေါင်း အစီအစဉ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံဌာနတိုင်းရင်းသားများ ပူးပေါင်း ပါဝင်မှုဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲမှ အဖွဲ့လိုက်ဆွေးနွေးခြင်း။ ဆုံဆည်းဧဒင် ဧည့်ရိပ်သာ၊ ရန်ကုန်။

လူ့အခွင့်အရေးနှင့် စီးပွားရေးဖိုရမ်ကို ဂျီနီဗာရှိ ကုလသမဂ္ဂရုံးချုပ်တွင် ကမ္ဘာ့ဌာနေတိုင်းရင်းသား အထူးတင်ပြသူနှင့် ဆွေးနွေးစဉ်။

ဒုတိယအကြိမ်မြောက် မဲခေါင်ဒေသ ဌာနေအမျိုးသမီးများ အပြန်အလှန် သင်ယူလေ့လာခြင်းကို ချင်းမိုင်တွင် ပွိုင့်အဖွဲ့မှတက်ရောက်ခဲ့စဉ်။

ASCS/APF ၂၀၁၅ ညီလာခံတွင် မြန်မာကိုယ်စလှယ်များမှ ၂၇ ကြိမ်မြောက် အာဆီယံသို့ တင်သွင်းချိတ်ဆက်ခြင်း အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ။ (လူထု အခြေပြု အာဆီယံ ကော်မြူနတီဖြစ်ပေါ်လာရန်)

RECOFTC မှ ကျင်းပပြုလုပ်သော အာရှနှင့် ပစိဖိတ်ဒေသသစ်တောရေးရာတွင် ကျား/မရေးရာကဏ္ဍကို ထည့်သွင်းခြင်းဆိုင်ရာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကို ပွိုင့်အဖွဲ့မှ တက်ရောက်ခဲ့စဉ်။

ပြင်သစ်နိုင်ငံ ပါရီမြို့တွင်ကျင်းပသော COP21 သို့ တက်ရောက်ကြသော ကမ္ဘာ့ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် အမှတ်တရဓာတ်ပုံရိုက်ကူးကြစဉ်။

COP21 တွင် မိမိကြိုက်နှစ်သက်ရာ အမှတ်တရ ရုပ်ပုံများအား နော်အိအိမင်း (ပွိုင့် - ဒါရိုက်တာ) မှ ရေးဆွဲစဉ်။

ကမ္ဘာ့ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနေ့ ဩဂုတ်လ ၂၀၁၅ခုနှစ်တွင် အင်းယားလိပ်

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဌာနေတိုင်းရင်းသားများနေ့ ဩဂုတ်လ (၉)ရက် ၂၀၁၅ခုနှစ်၊ အင်းယားလိပ်ဟိုတယ်တွင် တိုင်းရင်းသားများ စုံညီစွာဖြင့် အမှတ်တရခါတ်ပုံရိုက်ခဲ့စဉ်။

ဒေါက်တာရွှေခါးမှ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဌာနေ တိုင်းရင်းသားများနေ့တွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားသမိုင်းအကြောင်းတင်ပြနေစဉ်။

ပဲခူးတိုင်း တိုင်းရင်းသားရေးရာဝန်ကြီးမှ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဌာနေတိုင်းရင်းသားများနေ့ အင်းယားလိပ်ဟိုတယ်တွင် အဖွင့်အမှာစကားပြောကြားနေစဉ်။

၂၆ရက်နေ့ စက်တင်ဘာလ ၂၀၁၅ တွင် ကာဗွန်သင်တန်း ပြုလုပ်စဉ်ခါ ဆရာဇော်ဇော်မှ ကာဗွန်တိုင်းတာရာတွင်အသုံးပြုသော ကိရိယာများ အကြောင်းကို ရှင်းပြနေစဉ်

နော်အိအိမင်း (ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့)မှ တိုင်းရင်းသားရေးရာဝန်ကြီးများကို ကုလသမဂ္ဂ၏ ဌာနေတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကြေငြာစာတမ်းအကြောင်းကို တင်ပြနေစဉ်။

မွန်လူငယ်များနေ့အခမ်းအနားတွင် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများကွန်ယက်အဖွဲ့မှ ကိုယ်စားလှယ်များတက်ရောက်စဉ်။

အမျိုးသားအဆင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ COP21 ကြိုတင်ပြင်ဆင်ခြင်းကိုပြုလုပ်ခဲ့စဉ်။

နာဂတောင်တန်းလဟယ်မြို့တွင် ဌာနတိုင်းရင်းသားများအား သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ပတ်သတ်သော အကြောင်းအရာများကို သင်တန်းပို့ချစဉ်။

သနပ်ခါး သုတေသနစာတမ်းအတွက် သနပ်ခါးတစ်ပင်နှင့် တစ်ပင်ကြား အကွာမည်မျှရှိသည်ကို တိုင်းတာနေစဉ်။

ပွိုင့် (ရိုးကုန်းကျင့်မြင့်တင်ရေးအဖွဲ့) ၏ ချင်းမိုင်သို့ အားသစ်လောင်းခရီးစဉ်

ပွိုင့် အဖွဲ့ဝင်များ၏ နှစ်ကုန်အားသစ်လောင်းခရီးစဉ်တွင် ချင်းမိုင်ရှိကရင်ရွာသို့ သွားရောက်ကြည့်ရှုလေ့လာစဉ်။

ချင်းမိုင်ရှိ အာရှဌာနတိုင်းရင်းသားကွန်ရက်၏ မိတ်သဟာရ ညစာစားပွဲအစီအစဉ်ပြီးနောက် အမှတ်တရ ဓါတ်ပုံရိုက်ကူးနေစဉ်။

ချင်းမိုင်မှ ဘန်ကောက်သို့မထွက်ခွာမီ ချင်းမိုင်၏ အဆင့်မြင့်ကားဝင်းတွင် အဖွဲ့ဝင်များအတူတကွ မှတ်တမ်းတင် ဓါတ်ပုံရိုက်ကူးနေစဉ်။

ချင်းမိုင်ရှိ ကရင်တိုင်းရင်းသားကျေးရွာသို့ သွားလေ့လာစဉ် ဒေသခံအမျိုးသမီးမှ မိမိတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအကြောင်းများအားရှင်းပြနေစဉ်။

ကျောက်မီးသွေးအန္တရာယ်/ဆိုးကျိုး နှင့် တီကျစ်ဒေသ

ရှေးဦးစွာ ကျောက်မီးသွေး၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ဆိုချင်ပါသည်။ ကျောက်မီးသွေးဆိုတာ သတ္တုမီးလောင်ကျွမ်းရာမှ အနယ်ထိုင်ကာရရှိလာသော ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်း လောင်စာ ဖြစ်သည်။ ကျောက်မီးသွေးသည် အပင်များခါတ်ပြုရာမှ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်ကာ နောက် ဆုံးတွင် မာကြောသော အမဲရောင်အရာဝတ္ထုအဖြစ်ထွက်ပေါ်လာပြီး ထိုအရာကို မီးလောင်ကျွမ်းစေရာမှ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုဒ်ခါတ်ငွေ့ ထွက်လာသည်။

တီကျစ် ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော သဘာဝဆိုးကျိုးများ

ကျောက်မီးသွေးဆိုတာ အော်ဂဲနစ်ကျောက်ဖြစ်ပြီး အခြေခံအားဖြင့် ကာဗွန်ဟိုက်ဒရိုဂျင်နဲ့ အောက်ဆီဂျင်တို့ပါဝင်ပါသည်။ ကျောက်မီးသွေးကို စွမ်းအင်ထုတ်လုပ်ရာတွင်လောင်စာ အနေနဲ့ အသုံးပြုပြီး သံမဏိထုတ်လုပ်ရာမှာ အဓိကအသုံးပြုပါသည်။ ကျောက်မီးသွေးကို ရှေးနှစ်သန်းပေါင်းများစွာက မြေကြီးထဲတွင် မြုပ်နေသော အပင်တွေကရပါသည်။ ကျောက်မီးသွေး၊ ဓာတ်ဆီ၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့၊ ရေနံတို့ကို ရုပ်ကြွင်းလောင်စာတွေဟု ခေါ်ပါသည်။ ၎င်းကို လျှပ်စစ်ဓာတ်ထုတ်ရာတွင်လည်းကောင်း ကျောက်မီးသွေးကို ဓာတုဗေဒပစ္စည်းများအနေဖြင့် လည်းကောင်း ဆေးဝါး၊ ဓာတ်မြေဩဇာ ပိုးသတ်ဆေးနှင့် အခြားသောအရာများတွင်လည်း အသုံးပြုပါသည်။ ကျောက်မီးသွေးကို အခြေခံအားဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်ထုတ်လုပ်ရာတွင်အသုံးပြုပါသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ကျောက်မီးသွေးကို တန်ဖိုးရှိသည့် အသုံးပြုသည့်အထဲတွင် ၇၅ရာခိုင်နှုန်းသည် လျှပ်စစ်ဓာတ်ထုတ်လုပ်ခြင်းအတွက် ဖြစ်သည်။ ကျောက်မီးသွေးဖြင့် ကမ္ဘာတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်ထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းထဲမှ ကျောက်မီးသွေးသည် ၄၀% နှုန်းအထိ ပါဝင်နေသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ကျောက်မီးသွေးဖြင့် လျှပ်စစ်ဓာတ်ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းများစွာ တွေ့ရသည်။

ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာခြင်းအတွက် ပါဝင်ပတ်သတ်တယ် ဆိုတဲ့ ကာဗွန်ဒိုင်အောက်ဆိုက်တွေကို အများဆုံးထုတ်လုပ်တဲ့ လောင်စာတွေကတော့ ကျောက်မီးသွေးနဲ့ ဓာတ်ဆီတွေဖြစ်တယ်။ ကျောက်မီးသွေးများစွာတူးဖော်ခြင်းကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများရှိလာပြီး လေထုညစ်ညမ်းခြင်းများ၊ ရေထုညစ်ညမ်းမှုများဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ အက်စစ်မိုးများရွာသွန်းခြင်း၊ ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာခြင်းဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကို များစွာထိခိုက်လာစေပါသည်။ ထို့အတူ ကျောက်မီးသွေးစွမ်းအင်ကို ကာလရှည်ကြာအသုံးပြုလာခြင်းကြောင့် ကမ္ဘာမြေအပေါ် ဆိုးကျိုးသက်ရောက်မှုများဖြစ်ပေါ်လာပြီး ကမ္ဘာကြီးပူနွေးလာခြင်း ကမ္ဘာမြေအထက် အိုဇုန်းလွှာ

ပျက်စီးမှု ရေကြီး၊ မြေပြိုမှုများ၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲဆိုးရွားမှုများ နှင့် လူသားများတို့၏ ကျန်းမာရေးအထိပါ ထိခိုက်မှုများရှိကြောင်းကို ပညာရှင်များက အထောက်အထားများဖြင့် တင်ပြမှုများကိုတွေ့ရသည်။ ဥပမာ- ယခုမြန်မာပြည်ရှိ ကလေးဝဒေသတွင် ကျောက်မီးသွေးတူးဖော်မှုရှိနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ကျောက်မီးသွေးတူးဖော်နေသော အလုပ်သမားများအနေနဲ့လည်း ကျန်းမာရေးတွင် ဖြစ်စေ ကျောက်မီးသွေးတူးဖော်နေစဉ် ကြီးမားသော အသက်ဆုံးရှုံးမှုများမကြာခဏဆိုသလိုပင် ကြုံတွေ့နိုင်ပါတယ်။ ကျောက်မီးသွေးတူးဖော်ခြင်းကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်များ ထိခိုက်နိုင်ပြီး ကျောက်မီးသွေးတူးဖော်နေစဉ် ပြိုကျခြင်း၊ အလုပ်သမားများ မိုင်းတွင်းအတွင်း ပိတ်မိနေခြင်း၊ ကာဗွန်မိုနောက်ဆိုဒ်၊ အဆိပ်သင့်ခြင်း၊ မီးလောင်ပေါက်ကွဲခြင်း၊ ကာဗွန်အမှုန်အမွှားကြောင့် အလုပ်သမားများနှင့် အနီးအနားပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ဒေသခံများ၊ အထူးသဖြင့် ကလေးများနှင့် သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ ဇီဝသက်ရှိများစွာထိခိုက်ပျက်စီးစေနိုင်ပါသည်။

ရှမ်းပြည်တောင်ပိုင်း၊ တောင်ကြီးခရိုင် ပင်လောင်းမြို့နယ်တွင်တည်ရှိသော တီကျစ်ကျေးရွာသည် တီကျစ်ကျောက်မီးသွေးစက်ရုံကြောင့် ကလေးမြို့၏ ရာသီဥတုကဲ့သို့ အေးမြခြင်းမရှိဘဲ အနည်းငယ်ပူပြင်းနေပါသည်။ တီကျစ် အပူချိန်နှင့် ကလေး အပူချိန်ကွားခြားချက်ကို MGN (၄) ကြိမ်မြောက်ပွဲ၌ တီကျစ်ဒေသသို့ သွားရောက်လေ့လာခဲ့သူများ အနေဖြင့်သိရှိခဲ့ရပါသည်။ ထိုဒေသတွင်း အဓိကစိုက်ပျိုးသော အသီးအနှံများမှာ ကြက်သွန်၊ စပါး၊ အာလူး၊ လက်ဖက်နှင့် ငရုတ်သီးတို့သည် ထိုဒေသ၏ အချက်အချာကျသော ဒေသထွက်များဖြစ်၍ စီးပွားရေးအတွက် အရေးပါသောသီးနှံများဖြစ်ကျပါသည်။ တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စုများမှာ ပအိုဝ်းတိုင်းရင်းသားအများစုနှင့် တောင်ရိုးရှမ်း၊ ရှမ်း၊ ဗမာစသည့်တို့ နေထိုင်လျက်ရှိပါသည်။ ထိုဒေသမှာ ပအိုဝ်း ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသဖြစ်ပါသည်။

ဆရာဦးစိန်မြင့်(သတ္တဦးစီး) မှ ပြောကြားချက်

“ အခုဖြစ်နေတဲ့ကျောက်မီးသွေးက အပူထွက်တာနည်းပြီး ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးတွေများတယ်။ ဆိုးကျိုးတွေက အဓိကကျတဲ့ ကာဗွန်က ၅၀၀ မီဂါဝက် တန်ချိန် ၃.၇ မီလီယံထွက်ပြီး ကာဗွန် တွေ ဆာလဖာက တန်ချိန် ၁ဆောင်း ထွက်တယ်။ တိုက်ဒရိုကာ ဗွန်က ၂၀၀ ထွက် ပြီး ၁၁၄ ပေါင် ထွက်ပါတယ်။ အဲဒီဆိုးကျိုး တွေကြောင့် အက်စစ်မိုးရွာပြီး အပင်တွေသေနိုင်တယ်။ လေတွေ ကိုညစ်ညမ်းစေပြီး လူတွေကိုဒုက္ခဖြစ်စေနိုင်ပါတယ်။ သွေးသန့် စင်မှုကိုလည်း ဒုက္ခဖြစ်စေနိုင်ပါတယ်။ ဆာလဖိုင်ဒိုင်အောက် ဆိုင်ဒြောင့် သစ်တောတွေကိုပျက်စီးစေတယ်။ ဆိုးကျိုးမရှိ အောင်လုပ်ထားပါတယ်ဆိုတဲ့ ကျောက်မီးသွေးကို CCT (Clean Coal Techonology) နဲ့သုံးဖို့ ကြိုးစားနေတယ်။ CCT က အကုန်အကျများတဲ့အတွက် ကုမ္ပဏီတွေအတွက် အဆင်မပြေ နိုင်တူး။ နောက်ပိုင်း CCT ကိုလုပ်ပေမယ့် နောက်ပိုင်းလျော့ချ ဖြစ်ဖို့ရှိလာတယ်။ လူတွေရှေ့တော့ CCT လုပ်ပြီး ကွယ်ရာမှာ တော့ မလုပ်ဖို့များတယ်။ အလိမ်ခံရဖို့ရှိနိုင်တယ်။ ကျောက်မီး သွေးမှ ထွက်တဲ့ဗြာတွေနဲ့ လိုအပ်တဲ့အုတ်တွေကိုလုပ်ပြီး ဆောက် လုပ်ရေးမှာသုံးဖို့ပြောကြားတယ်။ အုတ်က ဘယ်လောက်ခံနိုင် ရည်ရှိလဲဆိုတာ လည်းသိဖို့လိုတယ်။ ပြီးတော့ အချိန်ပြည့် CCT လုပ်မယ်ဆိုတဲ့ စက်ရုံကို ဘယ်လူကတာဝန်ယူပြီး ကြည့်ရှာလဲ ဆိုတာလည်းရှိတယ်။ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံမှာ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်း ထိမ်းရေးဥပဒေရှိတယ်။ နည်းဥပဒေတွေလည်းရှိတယ်။ ဒါပေ မယ့် အဲဒီဥပဒေကို ကြီးကြပ်ထိန်းသိမ်းနိုင်မယ့်သူမရှိပါ။ မျက်စိ စုံစိတ်ပြီး မယုံဖို့ပြောချင်ပါတယ်။ ဒီ ဥပဒေနဲ့ပတ်သက်ပြီး စက်ရုံ တွေလုပ်ရင် ပြောရမယ်။ ဒီဥပဒေတွေက ဘယ်လိုပြောပြော အနှစ်၃၀ ကျော် ပတ်ဝန်းကျင်တွေထိခိုက်နှစ်နာရတယ် ” ဟု ဆရာဦးစိန်မြင့်(သတ္တဦးစီး) မှ ခုလိုပြောကြားခဲ့ပါတယ်။

တီကျစ်ကျောက်မီးသွေးတွင်းမှာ **Finance (Accounta - nt)** အဖြစ်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော ဟဲဟိုးမှ လာရောက်လုပ်ကိုင်သူ အမျိုးသမီးတစ်ဦးထံမှ “ ယခင်ကျောက်မီးသွေးတွင်းတွင် လုပ်ကိုင်ခဲ့ ရာ ကျန်းမာရေးအခြေအနေကောင်းခဲ့သော်လည်း ယခုတွင် ကျန်းမာ ရေးအခြေအနေများဆိုးရွားနေပြီး အသက်ရှူမဝခြင်း၊ မောဟိုက်ခြင်း စသည့်ဝေဒနာများ ခံစားနေရပါသည် ” ဟုသိရှိရပါသည်။ ယင်း အကြောင်းအရင်းမှာ ကျောက်မီးသွေးအမှုန်အမွှားရရှိခြင်းမှ ဖြစ်ရ သည်ဟု သိရပါသည်။ ယခုအခါတွင်သူမ ကျန်းမာရေးအခြေအနေမ ကောင်းသောကြောင့် စားဝတ်နေရေးမှာလည်း အဆင်မပြေမှုများဖြစ် နေ၍ မွေးဇာတိသို့ပြန်သွားကာအနားယူပြီး ဆေးစစ်မှုများခံယူမည်ဟု သိခဲ့ရပါသည်။ ထို့အပြင် ထိုဒေသသို့ သွားရောက်လေ့လာခဲ့သူ မခိုင်နိုင်ငံထံမှလည်း သိရှိရသောသတင်းတစ်ချို့မှာ -၁၂ လပိုင်း ၂၀၁၄တွင် ရောဂါနာမည်မရှိသူများ ၈ယောက်သေဆုံးပြီး ၇တန်း ကျောင်းသူ တစ်ယောက်မှာလည်း ရောဂါအမည်မသိ သေဆုံးကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ထို့အတူ တစ်ရွာလုံးနီးပါးသောရွာသားများလည်း ရင်ကျပ်၊ ချောင်းဆိုးနှင့် သွေးတိုးခြင်းများလည်းတူနေကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ကျောက်မီးသွေး၏အကျိုး သက်ရောက်မှုကြောင့် ဒေသခံများခံစားရသည်ကို သိမြင်နိုင်ပါသည်။ အရာရာတိုင်းတွင် အကောင်းနှင့်အဆိုး ဒွန်တွဲနေသည့်နည်းတူ ကျောက်မီးသွေး၏ အသုံးဝင်မှုရှိသကဲ့သို့ ဆိုးကျိုး/ အန္တရာယ်များ လည်းရှိပေသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်မတို့တွေ့ရှိခဲ့ရသော တီကျစ်ဒေသ လေးတွင်ကျောက်မီးသွေးကြောင့် ကျန်းမာရေးထိခိုက်နေခြင်းမှာ အမှန် ပင်ဖြစ်နေသည်။ ကျွန်မတို့ခေါင်းစဉ်အနေဖြင့်တင်ပြခဲ့သော “ ကျောက် မီးသွေးအန္တရာယ်/ဆိုးကျိုးနှင့် တီကျစ်ဒေသ ” ဆိုသလို သူတို့လေး တွေအတွက် ကောင်းကျိုးခံစားရတာ ဘာမှမရှိပါဘူး။ ကျောက်မီးသွေး လုပ်ငန်းသည် လုပ်ငန်းရှင်များ၏ အကျိုးစီးပွားရေးသက်သက်သာ ဖြစ်နေပြီး ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများအဖို့ အကျိုးစီးပွားမပါ ဖြစ်နေပါ သည်။ တီကျစ်ဒေသကဲ့သို့ ကျောက်မီးသွေးအဆိပ်သင့်မှုများ အခြား ဒေသတွင်လည်းမဖြစ်စေရန် စာဖတ်သူများအနေဖြင့် မည်သို့လှုံ့ ဆော်မှုများပြုလုပ်မည်နည်း။

လောလ၊ နော်စီရူ (ပွိုင့် - ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့)

ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း ပြီးတော့ပဟာဓါတ်အားလိုင်း

ယခုတစ်ခေါက် သတင်းစာစောင်မှာတော့ မကွေးတိုင်း၊ မင်းဘူးခရိုင်၊ ငမဲမြို့နယ်၊ ဘုံးဘောအုပ်စု၊ မြေလတ်ကျေးရွာရဲ့ မြေလတ် CF (ဒေသခံအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောစိုက်ခင်း) တွင် တရုတ်-မြန်မာရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းနှင့် မဟာဓါတ်အားလိုင်း ဖြတ်သန်းသွားသော သစ်တောမြေနေရာများအတွက် ဒေသခံဌာန တိုင်းရင်းသား အရှိချင်းတိုင်းရင်းသားများက အစိုးရထံမှ လျော်ကြေး တောင်းခံပုံ၊ ညှိနှိုင်းပုံနည်းလမ်းအဆင့်ဆင့်ကို တခြားဒေသမှ ဌာနတိုင်းရင်းသားများ လေ့လာနိုင်ရန်အလို့ငှာ ဖော်ပြလိုက်ပါတယ်။

မြေလတ်ကျေးရွာရဲ့ ဒေသခံအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောစိုက် ခင်းတည်ရှိရာကတော့ မင်းဘူး-အမ်း လမ်းမကြီးရဲ့ မိုင်တိုင်(၇)မိုင် နှင့် (၁၀)မိုင်ကြား ဖြစ်ပါတယ်။ မဟာဓါတ်အားလိုင်း ဖြတ်သန်းရာ ဒေသတစ်လျှောက် ပထမဦးဆုံးလျော်ကြေးငွေရရှိသော ကျေးရွာ လည်းဖြစ်ပါတယ်။

၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၂ ရက်နေ့တွင်လျော်ကြေးငွေ လက်ခံရရှိပုံ။

တည်ဆောက်ပြီး စီးဖွားသော မဟာဓါတ်အားလိုင်း တိုင်ကို CF ဥက္ကဋ္ဌဦးထံမှ လိုက်လံပြသနေစဉ်

“ကျွန်တော်တို့လျော်ကြေးငွေက အဓိကမဟုတ်ဘူး အပင် လျော်ကြေးဈေးနှုန်းကို တရားဝင် ဖြစ်စေချင်လို့ပါ”

(ပြောသူများကတော့ ရွာရဲ့ မြေလတ် CF ဥက္ကဋ္ဌ ဦးထံနှင့် ကျေးရွာကို အကြံပြုဦးဆောင်နေသော CF အတွင်းရေးမှူး ဆရာ ဆလောင်းမောင်မောင်ကျော်တို့ဖြစ်ပါတယ်)

၂၀၁၂ ခုနှစ်ဝန်းကျင်တွင် မြေလတ်ကျေးရွာသို့ တရုတ်-မြန်မာ ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းဖြတ်သန်းခြင်းနှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရပါသည်။ ၎င်းအချိန် က ကျေးရွာ၏ ဒေသခံအစုအဖွဲ့ပိုင်သစ်တောစိုက်ခင်းမှ အပင်များခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းမြေတူးပြီး ပိုက်လိုင်းဖောက်လုပ်ခဲ့ရာ အပင်များဆုံးရှုံးမှုအတွက် လျော်ကြေးငွေမှာ ပေါက်ဈေးအတိုင်းမဟုတ်ဘဲ ပျမ်းမျှအပင်တစ်ပင်ကို (၅၀ ကျပ်)ဖြင့် ဈေးနှိမ်ခြင်းကိုခံခဲ့ရသဖြင့် ယခုအချိန်အထိလျော်ကြေးငွေများကို လက်မခံခဲ့ပါ။

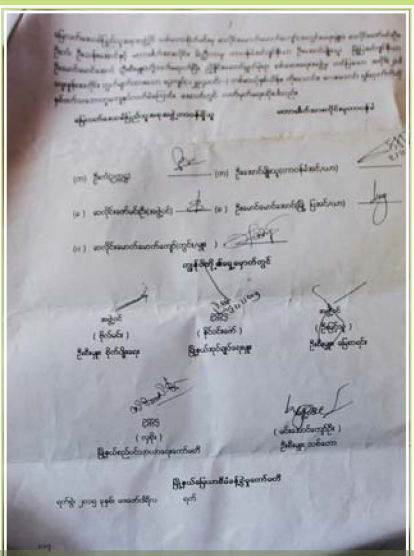
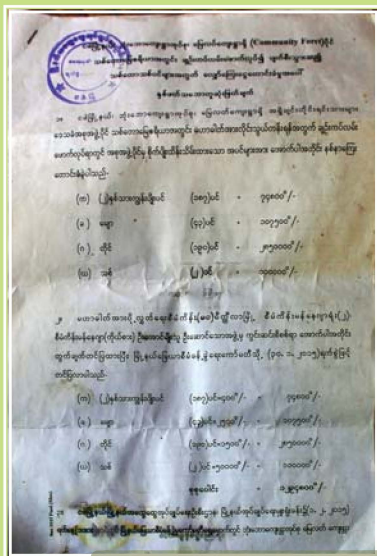
ဒေသခံများမှ ဖွားရောက်ကန်ထွက်ခြင်း။

အစိုးရ တာဝန်ရှိသူများနှင့် အကြိမ်ကြိမ်ဆွေးနွေးနေစဉ်။

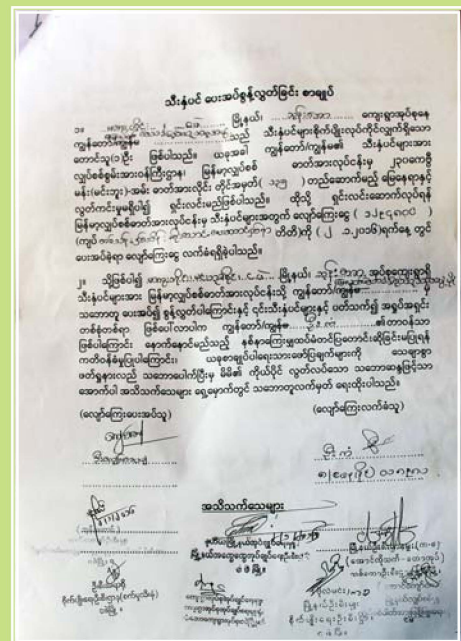
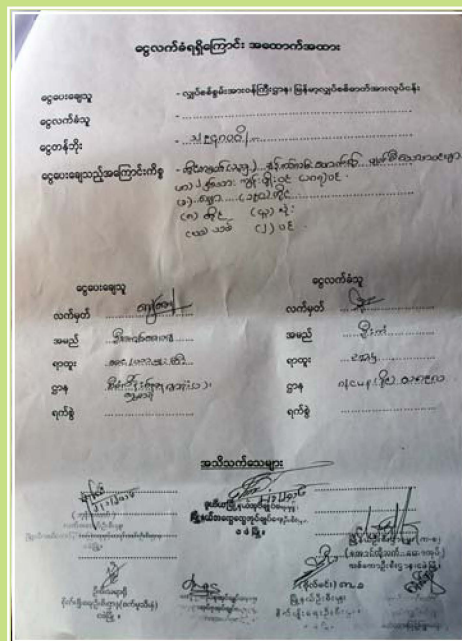
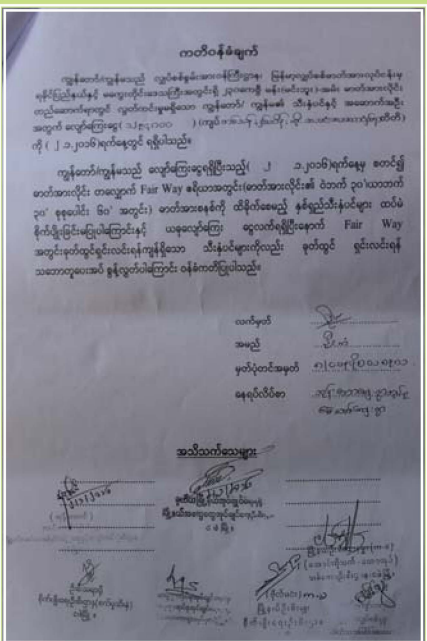
ယခုတစ်ဖန် ၂၀၁၄ခုနှစ်မှစတင်၍ ၂၅၀၀ကျော်မိန်း(မင်းဘူး)-အမ်းမဟာဓာတ်အားလှိုင်းသွယ်တန်းရာတွင် မြေတူးကားဖြင့်လမ်းဖောက်ရန်အတွက် အပင်များကိုရှင်းလင်းရာ မည့်သည့် လွတ်လွပ်စွာ ကြိုတင်ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်မှုမှ မပြုလုပ်ခဲ့သည့်အတွက် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများမှ သွားရောက်ကန့်ကွက်ခဲ့ပါသည်။ ထိုအခါ မြို့နယ်အဆင့်တွင် ညှိနှိုင်းမှုများပြုလုပ်ခဲ့ရပြီး တရားဝင်မဟုတ်သော လျော်ကြေးငွေ ၇သိန်းခန့်ပေးအပ်ခဲ့ရာ ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများမှ လက်မခံခဲ့ပါ။ ထို့နောက် နေပြည်တော်သို့ စာပို့တိုင်ကြားခဲ့ပြီးနောက် နေပြည်တော်မှတာဝန်ရှိသူ ညွှန်းကြားရေးမှူးနှစ်ဦးမှ ကွင်းဆင်းစစ်ဆေး၍ပြေလည်အောင်ညှိနှိုင်းပေးခဲ့ပါသည်။ စုစုပေါင်းကျေးရွာအတွင်း အစည်းအဝေး ၅ကြိမ်၊ အစိုးရနှင့် ညှိနှိုင်းသည့် အစည်းအဝေး ၁၀ကြိမ်ကျော်ခန့် ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး တစ်နှစ်နီးပါးခန့်ကြာသည့်အခါ လျော်ကြေးငွေ ၁၂၉၄၈၀၀ကျပ်ကို တရားဝင်ရရှိခဲ့ပါသည်။

“ မဟာဓာတ်အားလှိုင်းဖြတ်သန်းရာ တခြားဝေများကိုတော့ ၂၀၀၆ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလအထိ လျော်ကြေးငွေ မဝေးရသေးကြောင်းထိခွဲရပါခင်ဗျာ ”

ကျေးရွာတူရားကျောင်းစားမှ မြေတူးကားဖြတ်သန်းသွားရာ မြေဖြူကျမှုအခြေအနေကို နေပြည်တော်မှ တာဝန်ရှိသူများအား တပ်ပြဆွေးနွေးနေစဉ်။

အစိုးရနှင့် မြေလတ် CF နှစ်ဖက် သဘောတူညီချက် စာချုပ်။

လျော်ကြေးပေးအပ်ရာတွင် သီးနှံပင်ပေးအပ်စွန့်လွှတ်ခြင်း စာချုပ်။

ပွိုင့် (ရိုးရာဝန်းကျင်မြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့)မှ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုများ

အာဆီယံအစိုးရများ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကော်မရှင်နှင့် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ

လယ်ယာ၊ နယ်မြေနှင့် သဘာဝသယံဇာတ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များ

ဒေသခံတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအပေါ် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု (UNDRIP)

လယ်ယာ၊ နယ်မြေနှင့် သဘာဝသယံဇာတ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်များ

ဒေသခံတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအပေါ် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု (UNDRIP)

ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုသည် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအပေါ် အထူးသိသာထင်ရှားစွာ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုသည် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအပေါ် အထူးသိသာထင်ရှားစွာ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုသည် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအပေါ် အထူးသိသာထင်ရှားစွာ

အာဆီယံ အစိုးရများ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကော်မရှင် (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights) နှင့် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ (Indigenous Peoples)

AICHR

ASEAN Member Countries

MAP OF ASEAN

ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများအပေါ် ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှု (UNDRIP) နှင့် ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ

UNDRIP ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်တွင် နားလည်လက်ခံထားသော ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ၏ အသိပညာပဟုသုတများ

ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ၏ အသိပညာပဟုသုတများ

UNDRIP ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်တွင် နားလည်လက်ခံထားသော ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ၏ အသိပညာပဟုသုတများ

ပိုစတာနှင့် စာအုပ်များ

လွတ်လပ်သော ကြိုတင်အသိပေးတိုင်ပင်မှုနှင့် လူထုသဘောထားရယူမှု

လွတ်လပ်သော ကြိုတင်အသိပေးတိုင်ပင်မှုနှင့် လူထုသဘောထားရယူမှု

လွတ်လပ်သော ကြိုတင်အသိပေးတိုင်ပင်မှုနှင့် လူထုသဘောထားရယူမှု

ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေး (CEDAW)

ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေး (CEDAW)

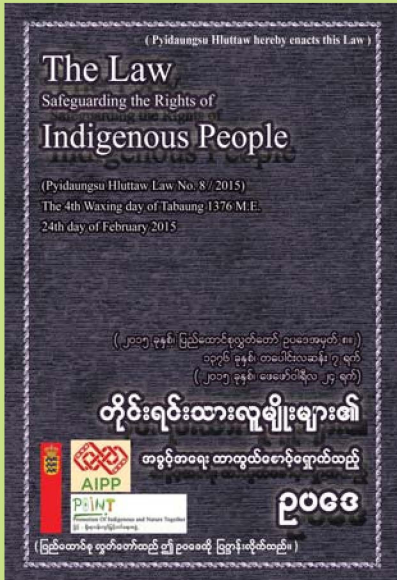
ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေး (CEDAW)

ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ နှင့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ် ပညာရေးလက်စွဲစာအုပ်

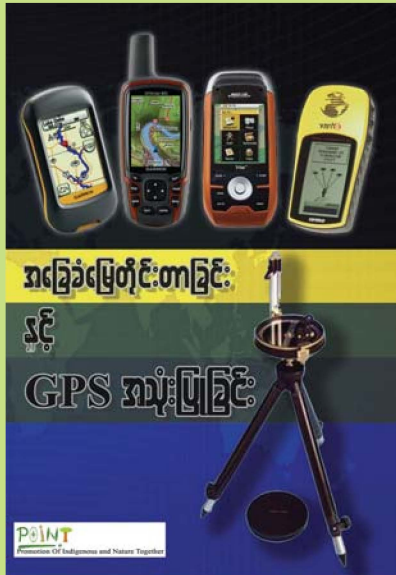
ဌာနေတိုင်းရင်းသားများ နှင့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ် ပညာရေးလက်စွဲစာအုပ်

ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် ကမ္ဘာ့ကုလသမဂ္ဂ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်

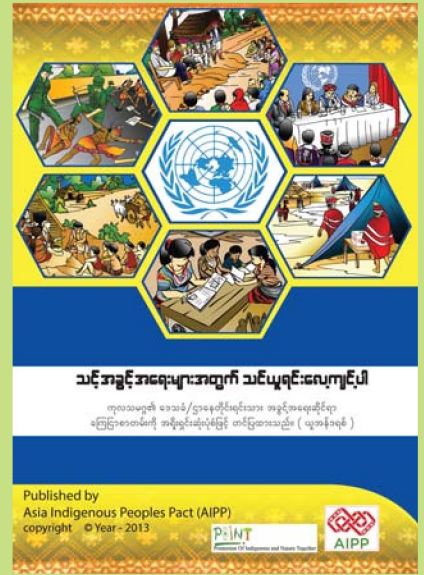
လူတစ်ယောက်က သူ့ကိုသူ အယ်အုတ်စု၊ အယ်တာသာ၊ အယ်လူမျိုးထဲကပါလို့ ရည်ညွှန်းဖော်ထုတ်တာထက် ကမ္ဘာမြေပေါ်က လူသားမျိုး နွယ်တစ်ဦးလို့ လူသားတစ်ဦးလို့ သိမှတ်တဲ့ စိတ်နှလုံးထဲမှာကိန်းအောင်းဖို့ အဲဒီလိုပြစ်စေမယ့် ပညာရေးရှိဖို့က မိန့်ခေါ်မှုဖြစ်နေတာပေါ့။

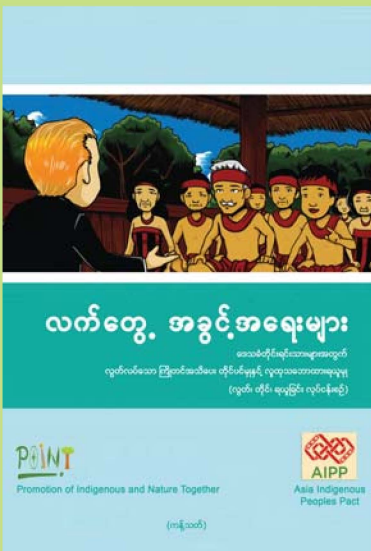
တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ၏ အခွင့်အရေး ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည့် ဥပဒေ

အခြေခံမြေတိုင်းတာခြင်းနှင့် GPS အသုံးပြုခြင်း

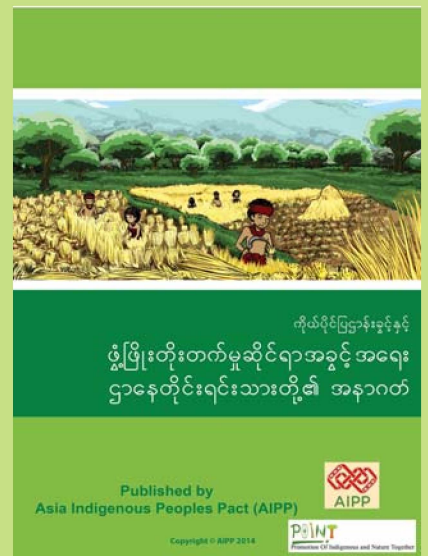
သင့်အခွင့်အရေး အတွက် သင်ယူရင်းလေ့ကျင့်ပါ

လက်တွေ့ အခွင့်အရေးများ (ကာတွန်း ရုပ်ပြစာအုပ်)

စေ့စပ်ညှိနှိုင်းခြင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှု သင်တန်းလက်စွဲ

ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး

ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များစနစ်

ကာဗွန်နှင့် မသက်ဆိုင်သည့် အကျိုးကျေးဇူးများ

သစ်တောလုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးများ

